

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060108

DOM
2021-02-16
Stockholm

Mål nr
P 160-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-12-12 i mål nr P 1681-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. M.A

2. P.P

Motparter

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Mörbylånga kommun
386 80 Mörbylånga

2. Rejlers Sverige AB, 556051-0272
Box 30233
104 25 Stockholm

SAKEN

Avvisat överklagande

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1668204

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.A och **P.P** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens beslut om avvisning av deras överklagande och upphäva bygglovet.

Rejlers Sverige AB har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Miljö- och byggnadsnämnden i Mörbylånga kommun har yttrat sig och endast hänvisat till vad den tidigare anfört i underinstanserna.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.A och **P.P** har uppgett i huvudsak följande. De anser sig vara berörda av beslutet eftersom kommunen i sin ursprungliga bedömning ansåg det. De är även berörda eftersom de kommer att se masten och att mark som de idag använder som rekreatiomsområde blir förstörd. De ser ingen anledning till att en mast på något sätt skulle förbättra kommunikationen och tillvaron i området. Företagen bör istället samverka och använda de master som redan finns idag. Området där masten ska byggas används frekvent. Var man än står på samfälligheten kommer horisontlinjen att störas.

Rejlers Sverige AB har uppgett i huvudsak följande. **M.A** och **P.P** saknar klagorätt då ingen av dem är rågranne eller bor i nära anslutning till den fastighet som bygglovet avser. Området kommer även i framtiden att kunna användas i rekreationssyfte och det faktum att masten till viss del kommer att synas från klagandenas fastighet kan inte anses innebära att de blir så påverkade av det sökta bygglovet att talerätt inträder.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Beslut om bygglov får enligt 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och 42 § förvaltningslagen (2017:900) överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Beslut om bygglov anses förutom sökanden, angå ägare till de fastigheter som gränsar direkt till den fastighet bygglovet gäller och därutöver ägare till fastigheter i nära grannskap som är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den eller de åtgärder som bygglovet avser samt naturförhållandena på platsen m.m.

M.A och P.P äger fastigheten . i Mörbylånga kommun. Bygglov har beviljats för nybyggnad av en telemast på fastigheten Y. Den fastighet som bygglovsansökan avser gränsar inte till klagandenas fastighet. Avståndet mellan klagandenas fastighet och den byggnation som bygglovet avser är cirka 220 meter. M.A och P.P har uppgett att de, från sin fastighet, kommer att se masten. Enbart förhållandet att det är möjligt att se en mast från en fastighet innebär inte att en fastighetsägare är berörd på ett särskilt sätt som gör att han eller hon har rätt att överklaga ett beslut om bygglov. Det krävs i så fall att masten påverkar fastigheten och därigenom dess ägare på något mer påtagligt sätt. Det har inte framkommit att masten skulle innebära någon annan mer påtaglig påverkan för klagandena. Inte heller det som M.A och P.P i övrigt har anfört innebär att de är berörda på ett särskilt sätt som ger klagorätt. Överlagandet ska därför avslås.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Ulf Wickström, tekniska rådet Ewa Andrén Holst samt tf. hovrättsassessorn Mathias Gunnervald, referent.

Föredragande har varit Erica Ehne.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-12-12
meddelad i
Växjö

Mål nr P 1681-19

PARTER

Klagande

1. M.A

2. G.A

3. K.A

4. B.A

5. C.B

6. J.B

7. A-C.G

8. O.H

9. A.I

10. F.I

Postadress

Box 81
351 03 Växjö

Besöksadress

Kungsgatan 8

Telefon

0470-560 100

E-post: mmd.vaxjo@dom.se
www.vaxjotingsratt.domstol.se

Telefax**Expeditionstid**

måndag – fredag
08:00–16:00

11. J.I

12. S.I

13. J.J

14. L.K

15. E.K

16. A-S.K

17. E.L

18. N.L

19. E.L

20. O.L

21. M.L

22. M.L

23. V.L

24. J.N

25. JN

26. S.N

27. P.P

28. R.S

29. S.S

30. A.S

31. A-K.S

32. H.S

33. I.W

34. T.W

35. J.V

36. K.V

37. E.W

Motparter

1. Mörbylånga kommun, Miljö- och byggnadsnämnden
386 80 Mörbylånga

2. Rejlers Sverige AB
Box 30233
104 25 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Kalmar läns beslut från den 13 mars 2019 i ärende nr 403-890-2019,
se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av telemast och teknikbod på fastigheten Y, Mörbylånga
kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar överklagandena från J.V och K.V, T.W, I.W, K.A, ML, V.L, C.B och J.B, M.L, A.S, E.W, S.S, R.S, E.L, N.L, S.I, A.I, F.I, J.I, JN, S.N, A-C.G, J.J, J.N, L.K, O.H, E.K, A-S.K, G.A, M.A P.P, B.A, H.S och A-K.S.

2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena i övrigt.
-

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Mörbylånga kommun (nämnden) beslutade den 20 december 2018, § 210, att bevilja bygglov för nybyggnad av telemast, med en höjd på 42 meter samt en teknikbod om 6,6 m² på fastigheten Y. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Kalmar län (länsstyrelsen), som avlog överklagan-dena. Länsstyrelsens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

O och **E.L** har yrkat att det beviljade bygglovet för telemast och teknik-bod ska upphävas.

Till stöd för sin talan har de i huvudsak anfört följande. Detaljplanens syfte för området är att låta människor kunna investera i en fastighet och bygga sitt hem på en plats de kan veta vilken utveckling den ska ha. Deras livs största investering baseras till stor del på det faktum att detaljplanen uttryckligen betecknat området som naturområde. Byggs masten kommer de ha en 42 meter hög mast ca 140 meter från sitt hus, i det orörda västerläge som de har värderat högt och vänt huset mot.

Vid byggnationer i området som berörs av detaljplanen har inga dispenser getts eller undantag gjorts, inte ens för då ringa avvikelser som taktegefärg eller fasadmaterial. De fick själva inte bygga 1 ½-plans hus med motiveringen att det skulle störa landskapsbilden och inte var förenlig med den närliggande sommarstugebebyggelsen och det av låg skog bevuxna naturområdet. Det är nu detta område som masten ska placeras i.

Det har framförts argument om att masten bidrar till säkerhetshöjande samhällsservice, vilket inte är korrekt. I ett dolt läge, närmare vattnet och endast 170 meter från den tänkta mastens placering finns redan en telemast, som betjänar fem olika operatörer och alla nödsamtal till 112. Tele2, som är den operatör som Reijlers vill bygga masten åt, anger på sin hemsida att de i området har mycket god teckning och kapacitet. Det finns således inget behov av masten i detta område. Det hade varit bättre att placera den mer norrut där teckningen enligt företaget själva är sämre.

Länsstyrelsen har vidare angett att aktuell placering kräver undantag från strandskydd och att sådant endast får ges om det finns särskilda skäl i enlighet med 7 kap. 18 b§ miljöbalken. Något beslut om strandskyddsdispens har inte redovisats och det har inte heller angetts några skäl till varför sådan ska meddelas. Det utökade strandskyddet på Öland omfattar 300 meter från verklig strandlinje. Platsen enligt bygglovsansökan ligger närmare strandlinjen än så.

Träden i naturområdet i vilken masten avses placeras håller en snitthöjd av ca 13 meter, vilket inte döljer en mast på 42 meter. Det finns ingen annan bebyggelse av denna skog i området och den kommer påtagligt att störa landskapsbilden.

Naturområdet frekventeras ofta av rovfågel i form av Ormvråk, Bivråk, Glada och Havsörn. För dessa kan en stöttad masts vajrar utgöra stor fara.

Platsen är direkt olämplig för ändamålet och det finns gott om bättre placeringar. Den nu aktuella platsen är den plats där de enklast och billigast kan resa en mast. Samhällsnytta och säkerhet är i detta fall inga aspekter att åberopa. Önskas verklig nytta bör den befintliga masten och den planerade masten placeras längre ifrån varandra. Det handlar om ett kommersiellt intresse som har getts större vikt än den högst påtagliga negativa påverkan mastens placering har för närboende.

J och K.V har i första hand yrkat att bygglovets ska upphävas och i andra hand att målet återförvisas till nämnden för vidare handläggning.

Till stöd för sin talan har de i huvudsak anfört följande. Det är en hälsofara att bo och leva i närheten av sändare med elektromagnetisk strålning, vilket bevisats vara hälsoskadligt för alla biologiska varelser. Mörbylånga kommun lutar sig mot Strålskyddsmyndighetens riktlinjer i frågan om strålning men detta är felaktigt när det finns så mycket forskning som påstår att de riktvärdena är alldeles för höga.

Olle Johansson, docent i neurovetenskap och chef vid enheten för experimentell dermatologi vid Karolinska institutet i Stockholm, har författat ett stort antal vetenskapliga artiklar m.m. där han förklarar många av de faror som finns i samband med att man utsätter sig för denna typ av strålning.

Med en MS-sjuk i familjen har de fått rådet att skydda sig från strålning. De har investerat i ett nät som skyddar mot strålning, trådburet internet, minimerat mobilanvändande m.m. Med en mast i deras närhet raseras deras situation totalt. Vidare kommer masten hamna rakt upp i blickfånget i deras lugna lantmiljö.

J och K.V har vidare redovisat en omfattande lista på namn på publicerade vetenskapliga tidskrifter, forskning och rapporter som visar effekter av lågfrekventa elektromagnetiska fält samt radiofrekvent strålning/mikrovågsstrålning från trådlös teknik.

J.J, J.N, T.W, I.W, E.K, A-S.K, K.A, G.A, ML, V.L, A-C.G, C.B, J.B, M.L, S.S, R.S, S.I, A.I, F.I, J.I, A.S, E.W, E.L, N.L, M.A, P.P, L.K, O.H, JN, S.N, H.S , A-K.S, B.A har i till övervägande delen likalydande överklaganden yrkat att bygglovets för telemasten och teknikbo-den ska upphävas.

Till stöd för sin talan har de i huvudsak anfört följande. Det är en stor hälsofara att bo och leva i närheten av sändare av elektromagnetisk strålning, vilket bevisats vara hälsoskadlig för samtliga biologiska varelser. Strålskyddsmyndighetens riktvärden är alldeles för höga och det finns många studier som tyder på det.

Masten planeras att byggas i ett natur- och strövområde med inslag av djurarter som fladdermus, vattensalamander och ekoxe. Byggnationen strider mot detaljplanen som tidigare följts strikt i området. Det saknas även beslut om strandskyddsdispens.

De står i övrigt bakom J och K.Vs överklagande.

M.A och Phar vidare anför att de ska ha rätt att överklaga länsstyrelsens beslut eftersom de enligt kommunens bedömning är berörda grannar.

G.A, B.A, E.K, A-S.K , A-K.S samt H.S har förelagts att precisera varför de ska anses ha klagorätt men har inte hörts av.

DOMSKÄL

Klagorätt

Beslut om bygglov får enligt 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och 42 § förvaltningslagen (2017:900) överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Enligt praxis anses beslut om bygglov beröra ägare till fastighet som direkt angränsar den fastighet som lovet avser, så kallade rågrannar. Även om en gata eller väg skiljer klagandes fastighet från den fastighet som bygglov avser, brukar rätt att klagorätt anses föreligga. Därutöver anses beslutet angå ägare till fastigheter i nära grannskap och andra med ett av rättsordningen erkänt intresse, om de är särskilt berörda med hänsyn till bl.a. arten och omfattningen av den aktuella åtgärden samt natur- eller trafikförhållandena på platsen (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom från den 30 juni 2015 i mål P 1768-15).

Vidare har Regeringsrätten i RÅ 2002 ref. 58 uttalat att en person, som inte tidigare varit part i målet, har inte heller rätt att överklaga en dom först hos Regeringsrätten. När redan underinstansens dom eller beslut gått en person emot finns därmed ingen rätt att träda in som part först i överrätt.

J och K.V, T.W, I.W, K.A, ML, V.L, C.B och J.B, M. L, A.S, E.W, S.S, R.S, E.L, N.L, S.I, A.I, F.I, J.I, JN, S.N, A-C.G, J.J, J.N, L.K samt O.H har inte överklagat nämndens beslut till länsstyrelsen, utan träder först nu, efter det att länsstyrelsens beslut överklagats till mark- och miljödomstolen, in som part i målet. Nämndens beslut får anses ha gått dem emot, eftersom de nu har yrkat att bygglovet ska upphävas. Eftersom samtliga dessa klagande efter nämndens beslut har avstått från att överklaga och därför inte varit part i hos länsstyrelsen, kan de inte nu tillerkännas klagorätt i mark- och miljödomstolen (jfr. härvid ovan angivna avgörande från Regeringsrätten). Deras överklaganden ska därför avvisas.

E.K, A-S.K, G.A, M.A, P.P, B.A, H.S och A-K.S har överklagat nämndens beslut till länsstyrelsen. Ingen av dem är dock rå-granne och ingen av dem bor heller i nära anslutning till den berörda fastigheten. De har inte heller anfört något sådant skäl för att de ska tillerkännas talerätt. Deras överklaganden ska således avvisas.

Prövning i sak

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen har endast att pröva det överklagade beslutet och kan därmed inte inom ramen för det nu aktuella målet pröva alternativa lokaliseringar.

För den aktuella fastigheten gäller en detaljplan från 1991 i vilken området är avsett för naturområde med gång- och cykelväg. Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att masten och teknikboden är förenligt med detaljplanens syfte och att den kan godtas som liten avvikelse, även om den i sig är att betrakta som planstridig.

Masten är tänkt att placeras inom ett område som omfattas av det utökade strandskyddet på 300 meter enligt 7 kap. miljöbalken. Även om frågan om strandskydd ska prövas i annan ordning kan den omständigheten att en åtgärd placeras inom strandskyddat område i vissa fall utgöra hinder mot att bygglov beviljas (Mark- och miljööverdomstolens dom från den 24 maj 2017 i mål nr P 6291-16 och MÖD 2013:29). Den nu aktuella platsen ligger inom detaljplanelagt område och markens användning har således prövats genom detaljplanen vars genomförandetid har löpt ut. Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att bygglov för åtgärden inte är beroende av en beviljad strandskyddsdispens och att detta således inte utgör skäl för att upphäva bygglovet.

Enligt 2 kap. 2 § PBL ska prövningen i ärenden om lov syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Mark- och miljödomstolen anser, till skillnad från länsstyrelsen, att prövningen därmed även omfattar platsens lämplighet med hänsyn till djur- och växtlivet. Med beaktande av vad som framkommit i målet anser mark- och miljödomstolen att det saknas anledning att anta att mastens placering skulle skada någon arts livsvillkor på ett sådant sätt att det därför föreligger skäl att upphäva bygglovet.

Mark- och miljödomstolen delar i övrigt länsstyrelsens bedömning att det finns fog för att meddela bygglov för den sökta åtgärden. Vad klagandena anfört i sina respektive överklagande föranleder ingen annan bedömning. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 2 januari 2020.

Lena Stjernqvist

Lars Fransson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson. Föredragande har varit beredningsjuristen Anna Fridh.